

”Risikofyldt leg”

Det pædagogiske arbejde med ”risikofyldt leg” i børnehaver.

Studerendes navn: *****

Hold: ****

Vejleder: *****

Dato: 06-2012

1. årsprøve (intern prøve).

Fag: DKK, IIS, VNT og Pædagogik.

Antal anslag: 7157.

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Påstand	3
Hvad er risikofyldt leg?.....	4
Hvilke fordele og ulemper er der ved ”farlig” leg?	5
Skal ”farlig” leg være en del af pædagogikken i børnehaverne?	7
Litteraturliste.....	8

Indledning

Formålet med dette lille skriftlige oplæg er, at jeg gerne vil fortælle lidt om risikofyldt leg i børnehaver. Jeg har primært taget udgangspunkt i Ellen Beate Sandster forskning om risikofyldt leg, da hendes forskning er forholdsvis nyt og anerkendt verden over. Jeg vil først starte med at redegøre for hvad farlig leg er, derefter vil jeg komme ind på hvilke fordele og ulemper der er ved at børn leger risikofyldte lege. Til sidste vil jeg se på spørgsmålet om farlig leg skal være en del af pædagogikken i børnehaverne.

Påstand

Forskning viser at ”farlig” eller ”risikofyldt” leg er med til at udvikle børns motoriske udvikling og gør dem i stand til at håndtere risici senere i livet.

1. Hvad er ”farlig” eller ”risikofyldt” leg?
2. Hvilke fordele og ulemper er der ved ”farlig” leg?
3. Skal ”farlig” leg være en del af pædagogikken i børnehaverne?

Hvad er risikofyldt leg?

Risikofyldt leg kan generelt defineres som nervepirrende og spændende former for leg, der involverer en risiko for at komme til skade.

Den norske forsker Ellen Beate Sandseter, amanuensis på afdelingen for fysisk opvækst på Dronning Mauds Minne, et seminarium i Trondheim, satte sig for at forske i, hvilken betydning risikofyldt leg har for børns opvækst og videre liv. Sandster har opdelt den risikofyldte leg i seks kategorier¹;

1. Undersøge højder: Klatring, hoppe fra fast eller fleksible overflader. At balancere på objekter højt oppe. Hænge/gynge ved store højder.
2. Opleve høj fart: Gynge frem og tilbage med fuld fart. Glide og rutsje ved høj fart. Løbe hurtigt. Ræse på sin cykel. Stå på rulleskøjter eller ski med fuld hammer.
3. Farlige værktøj: Knive, save, økser, reb etc. Kan føre til at man skærer sig.
4. Farlige elementer: Klipper, ild, dybt og koldt vand. Her kan børn falde i noget eller fra noget.
5. Fysiske kampe: Brydning/slåskamp, bruge gerne som våben/sværdkampe, lege slåskampe.
6. Alene af sted: hvor børn er uden overvågning og måske en chance for at blive væk.

---

¹ Hansen 2011

Hvilke fordele og ulemper er der ved ”farlig” leg?

Ifølge Ellen Beate Sandseter styrker den farlige leg børns motorik og den mindsker risikoen for at udvikle angst.

Hvis du lader barnet undersøge højder, vænner barnet sig til højder og dette mindsker sandsynligheden for højdeskræk. Oplever barnet høj fart, giver det jo helt klart en fordel, når de engang selv kommer ud i trafikken. De bliver vant til at orientere sig i forhold til andre, der bevæger sig i fart omkring og det gør dem bedre i stand til at se og læse trafikken².

Naturen skaber den perfekte scene for farlig leg, da der både er høje bakker, søer og man kan lave blå. Hvis børn omgås disse farlige elementer kan det mindske risikoen for en fobi³ og samtidig skaber det den ideelle mulighed for at lærer børnene noget om naturen.

Fysisk kamp, hvor børnene tumler og ”slås” for sjovt mindsker det angsten i dramatiske situationer, samt socialangst.

En af de største fordele og vigtighed ved farlig leg er at den styrker motorikken. Motorikken består af tre primære sanser, nemlig labyrintsansen, følesansen og stillingssansen⁴.

Labyrintsansen er placeret i de to labyrintorganer, der ligger i forbindelse med det indre øre. Det registrerer hovedets bevægelser, idet der herfra går besked til hjernen om roterende bevægelse af hovedet, bevægelsens retning og hastighed. Er denne sans understimuleret bliver barnet nemt utilpas og svimmel når det fx gynger eller triller og derfor har denne sans en stor betydning for barnets velbefindende. De er enten meget forsigtige eller meget urolige, men i begge tilfælde, fordi de føler sig svimle. Man stimuler denne sans ved at hovedet kommer i forskellige retninger, så alle aktiviteter hvor man gynger, snurre, trille osv. er væsentlige.

Følesansen: Sanseorganerne er placeret overalt på huden og i slimhinderne. Følesansen er kroppens vigtigste sansesystem, da det registrerer berøring, tryk, temperatur og smerte. En velstimuleret følesans giver barnet kropsfornemmelse, præcise bevægelser, en veludviklet balance, altså at kunne mestre sin egen krop, samt glæde ved at blive rørt ved og selv røre/føle andre. Hvis følesansen er understimuleret kan enhver berøring føles ubehageligt eller ligefrem gøre ondt. Børn vil reagere på

---

² ”Farlige lege udvikler børn mentalt og motorisk”

³ Hasen 2011

⁴ Jensen 2009

berøring ved enten at være passiv eller sige fra ved enten at slå eller bide. De har ofte også svært ved at finde ro og koncentrere sig.

Følesansen bliver stimuleret ved berøring af huden af forskellige slags, og det er væsentligt at barnet erfarer en variation af berøring.

Stillingssansen registrerer hvilken spændingstilstand musklerne er i og hvilken stilling kroppen er i. Sansen er betydningsfuld for at kunne koordinere og have præcise bevægelser. Denne sans er afhængig af, at de to andre sanser er velfungerende. Den stimuleres ved alle former for bevægelse og udvikles via erfaringer med varierede bevægelser. Når en bevægelse er lært er den automatiseret og hjernen husker den.

Jeg har selv tænkt og overvejet nogle flere fordele, fx om farlig leg kan fremstille flow-tilstand og om det kan skabe et grundlag til at styrke børns selvværd. Men disse vil jeg komme ind på og uddybe i min fremlæggelse.

Selvom der er mange gode fordele ved farlig leg er der selvfølgelig også en bagside. Sandseter anerkender da også at børn falder og kommer ud for ulykker på legepladser, men det er sjældent, at ulykkerne fører til permanent skade på børnene fysisk eller følelsesmæssigt⁵.

---

⁵ Hansen 2011

Skal ”farlig” leg være en del af pædagogikken i børnehaverne?

Da jeg søgte på nettet omkring farlig leg, faldt jeg over en undersøgelse der blev lavet i 2009 af lægen Bente Pedersen og underviseren ved UC Lillebælt, Anne Brodersen. Undersøgelse ”tidligere indsats” af knap 500 børn fra otte uger til 3,7 år, viser at næsten halvdelen af alle børnene allerede fra spædbørnsalderen havde problemer med en eller flere af de tre primære sanser. Undersøgelsen er den første af sin art herhjemme og godkendt af Etisk Råd⁶.

”... Desuden har vi opdaget, at bliver børnene ikke stimuleret ved at lege grundlege som at løbe, gynge, hoppe og trille, så bliver de dårligere og dårligere med alderen. Og det er et samfundsproblem, at børnene bliver dårligere motorisk, mens de går i dagpleje, vuggestue og børnehave,” siger Anne Brodersen.

Ifølge dem vil børn, der ikke får stimuleret de tre sanser, problemer med at indlære færdigheder som sprog, social adfærd og koncentration⁷.

Her kan farlig leg være et godt løsningsforslag, da denne form for leg kræver alle sanserne. Så jeg mener helt klart at farlig leg er noget der skal tages op og udføres i børnehaverne, som en del af den almene pædagogik.

Sammenfatning

Farlig leg er når det kilder i maven og spændingen er høj. Den er med til at styrke motorikken og derved de tre primære sanser, labyrintsansen, følesansen og stillingssansen. Den giver dem erfaring med dramatiske situationer og mindsker risikoen for angst. Mange børn har ikke fået stimuleret deres motorik nok og dette kan give indadvendte eller urolige børn. Farlig leg kunne være et godt redskab til at rette op på dette problem.

---

⁶ Jensen 2009

⁷ Jensen 2009

Litteraturliste

Artikel i tidsskrift:

Hansen, Regner: "Det skal være lidt farligt". I: *Børn og Unge*, nr 22, 2011, s. 12-13

[http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8PRGK9/\\$file/ALLESIDER_bornogunge_222011.pdf](http://www.bupl.dk/iwfile/BALG-8PRGK9/$file/ALLESIDER_bornogunge_222011.pdf)

Fundet d. 06-06-2012.

Jensen, Vibeke Bye, "Motorik: Baby har problemer med motorikken", I: *Børn og Unge*, nr. 02, 2009.

<http://www.boernogunge.dk/internet/BoernogUnge.nsf/0/D8EA07878D2F6440C125753D00427A8B!OpenDocument>

Fundet d. 10-06-2012.

Artikel på internettet:

"Farlige lege udvikler børn mentalt og motorisk", <http://www.eva.dk/e-magasinet-evaluering/evaluering-marts-2012/farlige-lege-udvikler-born-mentalt-og-motorisk>

Fundet d. 11-06-2012.

"Motorik",

<http://www.lynghoejen.silkeborgkommune.dk/files/Silkeborg%20Institutioner/Lyngh%C3%B8jen/PDF/Microsoft%20Word%20-%20teori%20motorik%202010.pdf>

Fundet d. 11-06-2012

Sandster, Ellen Beate, "Risky Play Among Four and Five Year-old Children in Preschool",

<http://www.dr.dk/NR/rdonlyres/99056369-E91B-4159-A7C6-F1BE87E3F2FE/3415816/Sandseter1.pdf>

Fundet d. 10-06-2012.

Kilder fra undervisningen:

Pdf-filer:

Naturvejleder: "Tema: Pulsen op i naturen", 2008, nr. 1.

Andersen, Flemming: "Relationen, det fælles tredje og det personlige narrativ".

Andersen, Flemming; "Selvbestemmelse og komplementaritet, eller om forudsætningen for at kunne finde sig selv", *UNGE PÆDAGOGER*, 1985, nr. 5.

Mors, Niels og Mørch, Susanne Idun: "Pædagog i en mangfoldig verden", *Academica*, 2009.